

Versiune anonimată

Traducere

C-397/23 – 1

Cauza C-397/23

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

29 iunie 2023

Instanța de trimitere:

Sozialgericht Detmold (Germania)

Data deciziei de trimitere:

22 iunie 2023

Reclamant:

FL

Pârât:

Jobcenter Arbeitplus Bielefeld

**Sozialgericht Detmold (Tribunalul de Contencios Social din Detmold,
Germania)**

[omissis]

Ordonanță

În litigiul

FL, [omissis] Bielefeld

reclamant

[omissis]

împotriva

Jobcenter Arbeitplus Bielefeld (Centrul de ocupare a forței de muncă) [omissis]

pârât

Stadt Bielefeld Amt für soziale Leistungen -Sozialamt- (orașul Bielefeld, Oficiul pentru prestații sociale – Oficiul de asistență socială -) [omissis]

intervenient

Camera 35-a a Sozialgericht Detmold (Tribunalul pentru Contencios Social din Detmold), la 22 iunie 2023 [omissis], a decis:

I. Suspendă procedura.

II. Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene (denumită în continuare „Curtea”), în temeiul articolului 267 primul și al doilea paragraf din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (denumit în continuare „TFUE”), următoarea întrebare în vederea pronunțării unei decizii preliminare:

Dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale potrivit căreia permisul de ședere în cadrul exercitării autorității asupra persoanei minorului se acordă numai părintelui neresortisant al unui copil minor necăsătorit resortisant național, dacă acesta din urmă își are reședința obișnuită pe teritoriul național, cu consecința că cetățenii Uniunii, resortisanți ai unui stat membru, nu au dreptul la acordarea unui permis de ședere pentru exercitarea autorității asupra persoanei unui minor care este cetățean al Uniunii și resortisant al unui alt stat membru decât cel pe teritoriul căruia se află?

Motive:

[omissis]

A. Obiectul și situația de fapt din procedura principală

I. Obiectul procedurii principale

Dezacordul dintre părți poartă asupra chestiunii dacă reclamantul are dreptul la prestații sociale în conformitate cu Zweites Buch Sozialgesetzbuch (cartea II din Codul social, denumită în continuare „SGB II”) sau cu Zwölftes Buch Sozialgesetzbuch (cartea a XII din Codul social, denumită în continuare „SGB XII”) pentru perioada 30 mai 2020-28 februarie 2021. Pentru a avea drept la aceste prestații, potrivit dispozițiilor naționale ale articolului 7 alineatul (1) a doua teză punctul 2 litera (b) din SGB II și ale articolului 23 alineatul (3) prima teză punctul 2 din SGB XII, în versiunile relevante, este necesar să dispună de un drept de ședere care nu rezultă exclusiv din scopul căutării unui loc de muncă.

II. Situația de fapt din procedura principală

Reclamantul, născut la 21 mai 1979, este resortisant polonez. El a venit la 30 mai 2020 din Țările de Jos în Republica Federală Germania împreună cu concubina sa [omissis]. Aceasta venise din Polonia în Germania anterior, la 30 august 2015, și a locuit pentru scurt timp la o prietenă din Țările de Jos, din cauza unei neînțelegeri cu soțul său, decedat la 25 martie 2020. Și [concubina reclamantului] este resortisantă poloneză. La 27 noiembrie 2020, s-a născut la Bielefeld fiul lor comun, rezultat din afara căsătoriei [omissis]. Si acesta este resortisant polonez.

Reclamantul și [concubina sa, precum și fiul lor comun] au solicitat pârâtului prestații în conformitate cu SGB II. Prin deciziile din 3 decembrie 2020 și 21 decembrie 2020, pârâtul i-a acordat [concubinei] prestații în conformitate cu SGB II pentru perioada începând cu venirea în țară la 30 mai 2020. [Pentru fiu], pârâtul a acordat prestații pentru perioada începând cu nașterea sa la 27 noiembrie 2020. [omissis] Prin decizia din 21 aprilie 2021, pârâtul a respins cererea de prestații a reclamantului [omissis] pentru perioada în litigiu cuprinsă între 30 mai 2020-28 februarie 2021. În motivare a reținut că reclamantul nu are drept la prestații în conformitate cu SGB II, întrucât nu are decât drept de ședere în scopul căutării unui loc de muncă. Nu există un alt drept de ședere decât cel recunoscut pentru căutarea unui loc de muncă, din care să rezulte dreptul la prestații în conformitate cu SGB II. [omissis] [Precizări, a se vedea următorul paragraf]

Reclamantul a contestat în termen această decizie de respingere. Prin decizia de soluționare a contestației din 19 iulie 2021, pârâtul a respins contestația ca neîntemeiată. În motivare, acesta a reiterat că din articolul 28 alineatul (1) prima teză punctul 3 din Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (Legea privind șederea, exercitarea unei activități remunerate și integrarea străinilor pe teritoriul federal, denumită în continuare „AufenthG”) nu rezultă un drept de ședere. [Concubina] locuiește deja de peste cinci ani în Republica Federală Germania și are drept de ședere permanentă. Reclamantul a venit pentru prima oară în Republica Federală Germania la 30 mai 2020. [omissis] [Potrivit dreptului național, reclamantul nu are drept de ședere ca membru de familie sau persoană apropiată concubinei.] Totodată, dreptul de ședere nu rezultă nici din articolul 11 alineatul (14) prima teză din Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern (Legea privind libera circulație a cetățenilor Uniunii, denumită în continuare „FreizügG/EU”, care, în dispozițiile citate, face trimitere la Legea privind șederea) coroborat cu articolul 28 alineatul (1) prima teză punctul 3 din AufenthG, întrucât acest drept se referă numai la resortisanții germani minori, iar fiul reclamantului nu este decât resortisant polonez. Dreptul de ședere nu rezultă nici din Hotărârea Curții în cauza C-181/19 și nici din Regulamentul (UE) nr. 492/2011, deoarece fiul reclamantului nu are obligația de a frecventa o formă de învățământ. Articolul 28 din AufenthG nu trebuie interpretat în lumina dreptului european ce rezultă din articolul 4 din Regulamentul (CE) 883/2004 în sensul că nu este necesar ca și tatăl necăsătorit al unui cetățean al Uniunii, care nu are obligația de a frecventa o formă de învățământ, să dețină drept de ședere. Dreptul de liberă circulație și de ședere al concubinei nu devine în fapt imposibil de exercitat din cauza faptului că tatăl necăsătorit nu beneficiază de prestații sociale în conformitate cu SGB II.

Împotriva acestei decizii, reclamantul a formulat acțiune la 12 august 2021.

În procedura jurisdicțională, acesta învederează în esență că dreptul de ședere rezultă din articolul 28 alineatul (1) prima teză punctul 3 din AufenthG coroborat cu articolul 6 din Grundgesetz (Legea fundamentală, denumită în continuare „GG”) și cu articolul 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (denumită în continuare „CEDO”). Limitarea la „cetățenii germani” a dreptului la reîntregirea familiei în scopul exercitării autorității asupra persoanei minorului este contrară dreptului Uniunii și constituie o defavorizare nejustificată și o restricție a libertății de circulație. Din articolul 11 alineatul (14) prima teză din FreizügG/EU coroborat cu articolul 28 alineatul (1) prima teză punctul 3 din AufenthG coroborat cu articolul 6 din GG și cu articolul 8 din CEDO rezultă un drept la egalitate de tratament.

În cursul procedurii, pârâtul și intervenientul au susținut că dreptul de ședere nu poate rezulta din dispoziția menționată a articolului 28 alineatul (1) prima teză punctul 3 din AufenthG, deoarece acesta se aplică, potrivit modului său de redactare, numai „cetățenilor germani”, iar nu „cetățenilor Uniunii”. Diferențierea între „cetățeni germani” și „străini” este de natura dreptului național al imigrației și șederii. Dispoziția respectivă nu încalcă dreptul Uniunii. Problema prezentată, și anume dacă neacordarea unui permis de ședere unui cetățean al Uniunii cu drept de exercitare a autorității asupra persoanei unui minor, care are drept de liberă circulație, este resortisant al unui stat membru și locuiește pe teritoriul federal, constituie o discriminare, este controversată în jurisprudența instanțelor superioare. Având în vedere jurisprudența neunitară a instanțelor de grad superior și în lipsa unei decizii a unei instanțe supreme, nu există nicio posibilitate de a schimba decizia de până acum și de a pronunța o hotărâre de recunoaștere parțială a pretențiilor.

III. Cadrul juridic național

Dispozițiile pertinente ale dreptului național sunt redactate după cum urmează:

Articolul 28 din AufenthG în versiunea Legii din 27 iulie 2015 (BGBl. I, p. 1386)

(1) ¹Permisul de ședere se acordă următorilor străini:

1. soțului unui resortisant german,
2. copilului minor necăsătorit al unui resortisant german,
3. părintelui unui resortisant german minor necăsătorit în vederea exercitării autorității asupra persoanei copilului

în cazul în care resortisantul german are reședința obișnuită pe teritoriul federal.
[omissis]

[omissis]

[omissis] [Precizarea condițiilor]

Articolul 11 din FreizügG/EU în versiunea Legii din 24 noiembrie 2020 (BGBl. I, p. 2416); modificată prin articolul 1 din Legea din 12 noiembrie 2020

[...]

(14) ¹Legea privind șederea se aplică și în cazul în care conferă o poziție juridică mai favorabilă decât cea care rezultă din prezenta lege. [omissis]

Articolul 7 din SGB II, în versiunea în vigoare până la 31 decembrie 2020 a Legii din 30 noiembrie 2019 (BGBl. I, p. 1948)

(1) ¹Prestațiile prevăzute în prezenta carte se acordă persoanelor care:

1. au împlinit vârsta de 15 ani, dar nu atins încă limita de vârstă prevăzută la articolul 7a;
2. sunt apte de muncă;
3. sunt lipsite de mijloace materiale; și
4. au reședința obișnuită în Republica Federală Germania (beneficiari apti de muncă).

²Sunt exceptați:

1. străinii care nu desfășoară activități salariate sau independente în Republica Federală Germania și care nu se bucură de dreptul de liberă circulație în temeiul articolului 2 alineatul 3 din Legea privind libera circulație, precum și membrii familiilor acestora, în cursul primelor trei luni de ședere,

2. resortisanții străini

a) care nu au drept de ședere,

b) al căror drept de ședere rezultă numai din obiectivul de a căuta un loc muncă sau

c) care au un drept de ședere unic sau concomitent cu un drept de ședere în temeiul literei b), în conformitate cu articolul 10 din Regulamentul (UE) nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 aprilie 2011 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii (JO L 141 din 27.5.2011, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2016/589 (JO L 107 din 2.4.2016, p. 1),

precum și membrii de familie ai acestora,

[omissis]

[*omissis*] ⁴Prin derogare de la a doua teză punctul 2, resortisanții străini și membrii de familie ai acestora beneficiază de prestații în conformitate cu prezenta carte dacă au avut reședința obișnuită pe teritoriul federal pentru o perioadă de cel puțin cinci ani; [*omissis*]

[...]

Articolul 7 din SGB II, în versiunea Legii din 9 decembrie 2020, în vigoare începând cu 1 ianuarie 2021 (BGBl. I, p. 2855)

Beneficiarii prestațiilor

(1) [*omissis*]

[*omissis*]

[*omissis*][corespunde versiunii în vigoare până la 31 decembrie 2020]

²Sunt exceptați:

1. străinii care nu desfășoară activități salariate sau independente în Republica Federală Germania și care nu se bucură de dreptul de liberă circulație în temeiul articolului 2 alineatul 3 din Legea privind libera circulație, precum și membrii familiilor acestora, în cursul primelor trei luni de ședere,

2. resortisanții străini

a) care nu au drept de ședere sau

b) al căror drept de ședere rezultă numai din obiectivul de a căuta un loc muncă, precum și membrii de familie ai acestora,

[*omissis*]

[*omissis*][corespunde versiunii în vigoare până la 31 decembrie 2020]

[...]

Articolul 23 din SGB XII, în versiunea Legii din 22 decembrie 2016, în vigoare până la 31 decembrie 2020 (BGBl. I, p. 3155)

(1) ¹Străinii care locuiesc efectiv pe teritoriul național beneficiază de ajutorul pentru subzistență, de ajutorul pentru persoanele bolnave, de ajutorul pentru femei gravide și de ajutorul pentru maternitate, precum și de ajutorul pentru accesul la îngrijiri medicale în conformitate cu prezenta carte. ² Dispozițiile capitolului patru rămân aplicabile. ³De asemenea, ajutorul social poate fi acordat atunci când acest lucru este justificat în raport cu împrejurările din cauză. ⁴Restricțiile prevăzute în prima teză nu se aplică străinilor care sunt în posesia unui permis de ședere

permanentă sau a unui permis de ședere eliberat pe durată limitată și care intenționează să locuiască permanent pe teritoriul federal. ⁵Nu se aduce atingere dispozițiilor în temeiul cărora prestațiile de ajutor social, altele decât cele prevăzute în prima teză, trebuie sau ar trebui să fie plătite.

(2) [*omissis*]

(3) ¹Străinii și membrii de familie ai acestora nu beneficiază de prestații în conformitate cu alineatul (1) sau cu capitolul patru dacă:

1. nu desfășoară activități salariate sau independente în Republica Federală Germania și nu se bucură de dreptul de liberă circulație în temeiul articolului 2 alineatul 3 din Legea privind libera circulație, în cursul primelor trei luni de ședere,

2. nu au drept de ședere sau acest drept rezultă exclusiv din obiectivul de a căuta un loc de muncă,

3. au un drept de ședere unic sau concomitent cu un drept de ședere în temeiul punctului 2), în conformitate cu articolul 10 din Regulamentul (UE) nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 aprilie 2011 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Uniunii (JO L 141 din 27.5.2011, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2016/589 (JO L 107 din 22.4.2016, p. 1), sau

4. au intrat pe teritoriul național pentru a obține ajutor social.

[*omissis*]

[*omissis*] [ajutor limitat până la plecarea de pe teritoriul federal, de obicei pentru cel mult o lună]

⁷Prin derogare de la a doua teză punctele 2 și 3, resortisanții străini și membrii de familie ai acestora beneficiază de prestații în conformitate cu alineatul (1) prima și a doua teză dacă au avut reședința obișnuită pe teritoriul federal pentru o perioadă de cel puțin cinci ani, fără întreruperi semnificative; [*omissis*]

[...]

Articolul 23 din SGB XII, în versiunea Legii din 9 decembrie 2020, în vigoare începând cu 1 ianuarie 2021 (BGBl. I, p. 2855)

[*omissis*]

[*omissis*][corespunde versiunii în vigoare până la 31 decembrie 2020]

(3) ¹Străinii și membrii de familie ai acestora nu beneficiază de prestații în conformitate cu alineatul (1) sau cu capitolul patru dacă:

1. nu desfășoară activități salariate sau independente în Republica Federală Germania și nu se bucură de dreptul de liberă circulație în temeiul articolului 2 alineatul 3 din Legea privind libera circulație, în cursul primelor trei luni de ședere,

2. nu au drept de ședere sau acest drept rezultă exclusiv din obiectivul de a căuta un loc de muncă, sau

3. au intrat pe teritoriul național pentru a obține ajutor social.

[*omissis*]

[*omissis*] [ajutor limitat până la plecarea de pe teritoriul federal, de obicei pentru cel mult o lună]

⁷Prin derogare de la prima teză punctele 2 și 3, resortisanții străini și membrii de familie ai acestora beneficiază de prestații în conformitate cu alineatul (1) prima și a doua teză dacă au avut reședința obișnuită pe teritoriul federal pentru o perioadă de cel puțin cinci ani, fără întreruperi semnificative; [*omissis*]

[...]

Articolul 8 CEDO [*omissis*]

(1) Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie [*omissis*]

[*omissis*]

Articolul 6 GG [*omissis*]

[*omissis*]

[*omissis*] [Protecția căsătoriei și a familiei, condiții egale pentru copiii rezultați din căsătorie și din afara căsătoriei]

B. Cererea și relevanța întrebărilor preliminare

În calitate de tribunal de primă instanță de contencios social, instanța de trimitere nu este obligată să recurgă la procedura trimiterii preliminare, întrucât hotărârile tribunalelor de contencios social pot fi atacate la Tribunalul Superior de Contencios Social și la Curtea Federală de Contencios Social. Cu toate acestea, în scopul desfășurării cu celeritate a procedurii și al clarificării răspunsurilor diferite la această chestiune juridică, care au fost identificate în jurisprudența tribunalelor superioare de contencios social, instanța consideră că se impune încă în procedura de primă instanță formularea unei cereri preliminare, în vederea clarificării din perspectiva dreptului Uniunii a aspectului dacă o asemenea dispoziție națională încalcă articolul 18 TFUE, articolul 20, articolul 21 alineatul (2) și articolul 33 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în

continuare „carta”), Regulamentul (CE) nr. 987/2009, Directiva 2004/38/CE sau alte dispoziții de drept al Uniunii considerate pertinente de Curte.

Instanța subliniază faptul că soluțiile pentru această chestiune juridică sunt foarte diferite în jurisprudența instanțelor naționale superioare. [omissis] [Trimiteri la jurisprudența tribunalelor de contencios social, care afirmă sau neagă o discriminare nepermisă în înțelesul articolului 18 TFUE; a se vedea trimiterile din ordonanța Bundesverfassungsgericht (Curtea Constituțională Federală, denumită în continuare „BVerfG”]. Și Bundesverfassungsgericht observă faptul că în jurisprudența tribunalelor de contencios social și în doctrină nu s-a ajuns la un consens în privința problemei dacă articolul 11 alineatul (1) a unsprezecea teză din FreizügG/EU, în versiunea în vigoare până la 23 noiembrie 2020 (devenit, începând cu 24 noiembrie 2020, articolul 11 alineatul (14) prima teză din FreizügG/EU) coroborat cu articolul 28 alineatul (1) prima teză punctul 3 din AufenthG și cu articolul 18 primul paragraf TFUE conferă un drept de ședere părintelui căruia i-a fost încredințat minorul, care este cetățean al Uniunii și care are drept de liberă circulație, ca urmare a faptului că este însoțit de celălalt părinte în temeiul articolului 3 alineatul (1) prima teză din FreizügG/EU (BVerfG, ordonanța din 04.10.2019 – 1 BvR 1710/18, [https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Downloads/DE/2019/10/rk20191004_1bvr171018.html] 2019, 27335, punctul 12).

I. Cadrul juridic al Uniunii

În opinia instanței, în speță sunt relevante următoarele dispoziții de drept al Uniunii: articolul 18 TFUE, articolul 20, articolul 21 alineatul (2), articolul 33 alineatul (1) din cartă, Regulamentul (CE) nr. 987/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 de stabilire a procedurii de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 883/2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială și Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora. În cazul în care Curtea consideră că sunt incidente și alte dispoziții de drept al Uniunii, acestea vor face de asemenea obiectul trimiterii preliminare.

II. Pertinența interpretării dreptului Uniunii Europene pentru soluționarea litigiului din procedura principală

Întrebarea adresată în vederea pronunțării unei decizii preliminare este relevantă juridic pentru rezultatul procedurii. Dacă răspunsul la întrebare este afirmativ, reclamantul ar avea pe fond un drept la prestații [omissis] – cel puțin cu începere de la nașterea copilului comun la 27 noiembrie 2020. Din articolul 28 alineatul (1) prima teză punctul 3 din AufenthG ar rezulta un drept material de ședere, care constituie un drept de ședere în sensul articolului 7 alineatul (1) a doua teză punctul 2 litera (b) din SGB II și al articolului 23 alineatul (3) prima teză punctul 2 din SGB XII, și care nu decurge numai din obiectivul de a căuta un loc de muncă. Or, având în vedere situația de fapt și de drept actuală, acțiunea ar fi în

parte admisibilă în primă instanță. Dacă răspunsul la întrebare ar fi negativ, ținând seama de situația de fapt și de drept actuală, acțiunea ar trebui respinsă. Litigiul cuprinde de asemenea elementul de legătură cu dreptul Uniunii, necesar pentru cererea de decizie preliminară, fiind vorba despre condițiile pentru acordarea de prestații sociale unui cetățean al Uniunii, care, după mutarea în Republica Federală Germania și întemeindu-se pe exercitarea autorității asupra persoanei minorului, solicită să beneficieze de același tratament ca resortisanții naționali, și invocă incompatibilitatea dispoziției din dreptul național cu dreptul Uniunii.

Informații privind căile de atac:

[*omissis*]

DOCUMENT DE LUCRU